

Annelerin Sosyal Destek Algısı ve Bebeklerinin Bakımı ile İlgili Obsesif Kompulsif Davranışları Arasındaki İlişkinin Yapısal Eşitlik Modeli ile İncelenmesi

Faruk KABUL¹, Nursan ÇINAR²

¹ Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Öğrencisi, Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi

² Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği ABD
Faruk Kabul: <https://orcid.org/0000-0003-1187-3133>
Nursan Çınar: <https://orcid.org/0000-0003-3151-9975>

Öz

Amaç: Bu çalışmanın amaçlarından biri; annelerin sosyal destek algısı ve bebeklerinin bakımı ile ilgili obsesif kompulsif davranışları arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesidir. Diğer amacı da postpartum dönemdeki annelerde algılanan sosyal destek ve bebeklerinin bakımı ile ilgili obsesif kompulsif davranışlarını etkileyen demografik değişkenlerin belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örneklemini, Sakarya ilinde bir eğitim ve araştırma hastanesi çocuk sağlığı ve hastalıkları polikliniğine başvuran doğum sonrası altı hafta içindeki araştırma kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 234 anne oluşturdu. Veriler "Aileyi Tanıtıcı Bilgi Formu", "Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği", "Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile İlgili Obsesif Kompulsif Davranışları Ölçeği" kullanılarak toplandı. Veriler IBM SPSS Statistics 23 ve IBM SPSS AMOS 23 programları ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Annelerin %39,3'ünün 24-29 yaş aralığında, %33,3'ünün lise mezunu olduğu, %81,6'sının çalışmadığı ve %73,1'inin doğumdan sonra sorun yaşamadığı görüldü. Annelerin %72,6'sı bebek bakımı ile ilgili destek alamadığını ifade etti. Çok boyutlu algılanan sosyal desteğin postpartum dönemde annelerin bebek bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif davranışları üzerindeki etkisi incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlendi ($\beta=-0,125$, $p>0,05$). Ekonomik durumu iyi ve orta olan annelerin, sosyal destek puanlarının ve obsesif ve kompulsif davranışlarının daha fazla olduğu saptandı ($p<0,05$). Eğitim durumu ön lisans ve üniversite ve üstü olan annelerin eğitim durumu ilkokul ve ortaokul mezunu annelere göre algılanan sosyal destek puanlarının daha fazla olduğu görüldü ($p<0,05$).

Sonuç: Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği ile postpartum dönemde annelerin bebek bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif davranışları ölçeği arasında anlamlı bir ilişki görülmedi.

Anahtar Kelimeler: annelik, bebek bakımı, obsesif ve kompulsif davranışlar, postpartum dönem, sosyal destek

Investigation of the Relationship Between Social Support Perception and Obsessive Compulsive Behaviors of Mothers Regarding the Care of Their Babies with Structural Equation Model

Abstract

Aim: One of the aims of this study is; is the examination of the relationship between mothers' perception of social support and obsessive-compulsive behaviors related to the care of their babies with the structural equation model. The other aim is to determine the demographic variables that affect the obsessive-compulsive behaviors related to the perceived social support and care of their babies in postpartum mothers.

Yazışma Adresi/Address for Correspondence:

Faruk KABUL

Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Şirinevler Mah. Adnan Menderes Cad. Sağlık Sok. No:195, 54100 Adapazarı, Sakarya

Telefon/Phone: +90 539 378 28 74 **E-mail:** farukabul@gmail.com

Geliş Tarihi/Received: 03.06.2022 | **Kabul Tarihi/Accepted:** 21.02.2023 | **Yayın Tarihi/Published:** 28.04.2023

Atıf/Cited: Kabul F, Çınar N. Annelerin Sosyal Destek Algısı ve Bebeklerinin Bakımı ile İlgili Obsesif Kompulsif Davranışları Arasındaki İlişkinin Yapısal Eşitlik Modeli ile İncelenmesi. Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi. 2023;6(1): 107-123. doi: 10.54803/sauhsd.1125916

Material and Method: The study consisted of 234 mothers who applied to the pediatric outpatient clinic in Sakarya within six weeks of postpartum. Data were collected using the Family Information Form, The Multidimensional Scale of Perceived Social Support, Scale for Obsessive and Compulsive Behaviors of Mothers in the Postpartum Period with regard to Baby Care.

Results: It was observed that mostly 39.3% of the mothers were in the 24-29 age range, 33.3% were high school graduates, 81.6% were not working, and 73.1% had no problems after giving birth. She stated that 72.6% of the mothers could not receive support regarding baby care. The effect of social support on obsessive and compulsive behaviors was not statistically significant ($\beta=-0.125$, $p>0.05$). It was determined that mothers with good and moderate economic status had higher social support scores and obsessive and compulsive behaviors ($p<0.05$). It was observed that the perceived social support scores of the mothers with an associate degree and university or higher education level were higher ($p<0.05$).

Conclusion: There was no significant relationship between the social support scale and the obsessive and compulsive behaviors scale.

Key words: baby care, motherhood, obsessive and compulsive behaviors, postpartum period, social support

EXTENDED ABSTRACT

Aim: One of the aims of this study is; is the examination of the relationship between mothers' perception of social support and obsessive-compulsive behaviors related to the care of their babies with the structural equation model. The other aim is to determine the demographic variables that affect the obsessive-compulsive behaviors related to the perceived social support and care of their babies in postpartum mothers.

Method: The sample of the study consisted of 234 mothers who applied to the pediatric health and diseases polyclinic of a training and research hospital in Sakarya province, who met the research criteria within six weeks after birth and agreed to participate in the study. The data were collected using the Family Information Form, the Multidimensional Perceived Social Support Scale, and the Postpartum Mothers' Obsessive-Compulsive Behaviors Related to Baby Care Scale. The data obtained in the research were analyzed in SPSS using Windows 25.0 and AMOS 23.0 program.

Results: The distribution of mothers participating in the study according to their socio-demographic characteristics is given in Table 1. Mostly, 39.3% of the mothers are in the 24-29 age range, 33.3% are high school graduates, 81.6% are not working, 85.6% have social security and 69.7% are mothers. income was found to be equal-medium to expenses (Table 1). It was determined that there was a significant relationship between the multidimensional perceived social support scale and the educational status, employment status, social security status and economic status of the mothers. It was determined that the multidimensional perceived social support scale scores of mothers with associate degree, university degree and above, working, social security and good and moderate economic status were significantly higher. It was determined that the scores of the obsessive and compulsive behaviors scale related to baby care of mothers in the postpartum period of mothers who were secondary school graduates, who were not working, and whose economic status was good and moderate were found to be statistically significant. It was determined that 36.8% of the mothers had two pregnancies and 41.9% had two living children. It was seen that 78.6% of the mothers did not have any problems after pregnancy, 93.6% of them had no problems with delivery, and 73.1% of them did not have any problems after delivery. When the distribution of mothers according to their status of receiving support for infant care is analyzed, it is seen that 27.4% of them answered yes and 72.6% answered no. Multidimensional perceived support scale scores of mothers with a total number of pregnancies and number of living children, no abortion, problems in pregnancy, problems with the baby after birth, and who did not take care of the baby before were higher than the mothers in other groups. It is seen that the scores of the obsessive and compulsive behaviors scale related to baby care of the mothers in the postpartum period of the mothers who did not have any problems during pregnancy were higher than the mothers who survived. It is

seen that there is no statistically significant relationship between the scale of multidimensional perceived social support and its dimensions in the scale of obsessive and compulsive behaviors of mothers regarding baby care in the postpartum period. When the effect of multidimensional perceived social support on mothers' obsessive and compulsive behaviors related to baby care in the postpartum period is examined, it is seen that there is no statistically significant effect ($\beta=-0.125$, $p>0.05$).

Discussion: In our study, no significant relationship was found between the Multidimensional Scale of Perceived Social Support and the Scale of Mothers' Obsessive and Compulsive Behaviors Related to Baby Care in the Postpartum Period. In the study conducted by Yakut (2018), it was found that the perceived social support scores, anxiety and depressive symptoms, and the level of obsessive and compulsive violence in mothers did not affect the course of obsessive and compulsive symptoms in the postpartum period. According to the findings of our study, it was concluded that perceived social support did not affect mothers' obsessive and compulsive behaviors related to baby care in the postpartum period. No study has been found in the literature on this subject. However, in this study, the relationship between these two scales was examined with the structural equation model and no relationship was found. This situation suggested that the support of spouse, family and friends would not be sufficient in the solution of obsessive and compulsive behaviors related to baby care in the postpartum period and that this situation could be resolved with professional support from experts in the subject. The result obtained in this respect is a very important result. It also showed the necessity of directing mothers to professional support without wasting time.

Conclusion and Recommendations: The results obtained from this study; It has been suggested that perceived social support can be solved with professional support from experts in this field in the solution of obsessive and compulsive behaviors of mothers related to baby care in the postpartum period. Mothers should be directed to professional support without losing time for obsessive and compulsive behaviors related to the care of their babies in the postpartum period. "The Scale of Obsessive and Compulsive Behaviors of Mothers Regarding Baby Care of Mothers in the Postpartum Period" is a newly introduced scale to the literature, therefore, there are no studies on this subject in the field. There is a need for new studies to be conducted using this scale. In our study, those with a diagnosed psychiatric disease were excluded in our exclusion criteria. However, undiagnosed mothers with postpartum OCD may also be included, which is one of the limitations of our study. We recommend that future studies exclude this condition or conduct similar studies with mothers with this OCD diagnosis.

Key words: Baby care, motherhood, obsessive and compulsive behaviors, postpartum period, social support

GİRİŞ

Annelik gebe kalmadan önce başlayarak, postpartum aşamalarına kadar uzanan dönemde farklı deneyim ve duygunun var olduğu kadının hayatındaki en önemli gelişmelerden biridir (1). Çocuğun doğması mutluluk verici bir olay olmasının yanı sıra

yeni rol ve sorumlulukların geliştiği zor bir dönemdir (2). Bu dönemde duygular daha fazla yaşandığından pozitif hislerin olumlu etkileri gibi negatif duyguların da etkileri daha yoğun olabilmektedir (3). Bu durumdan annenin bebek bakımı da etkilenmektedir. Anne, anne olma rolünü kazanırken birden fazla olaydan etkilenir ve

yaşadığı deneyimlerle yeni kazanımlar elde etmiş olur (4).

Annelik birden fazla görüşten etkilenmektedir bu nedenle deneyimlenmiş, kazanılmış ve kutsallaştırılmış bir aşama olarak görülmektedir. Bağlanma, duygusallığı daha yoğun olan ve karşılıklı bir durumdur. Anne gebelik boyunca annelik rolüne hazırlanır ve bağlanmanın bu dönemde temelleri atılır. Postpartum dönemde bebek ile anne arasında bir bağ kurulur ve annenin yaşadığı bu tecrübelerle annelik memnuniyeti artar. Annenin kendisini annelik rolüne hazır hissetmesi annelik memnuniyetine katkı sağlayacak ve anne bebek bağlanmasını da arttıracaktır (5,6). Doğum öncesinde ve sonrasında oluşan sağlıklı ve güvenli bağlanma bebeğin gelişimini, bakımını ve gelecekte daha sağlıklı bir birey olmasını olumlu yönde etkilemektedir (7).

Sosyal destek sistemi, kişinin fiziksel ve ruhsal sorunlarının önlenmesinde, çözümünde, tedavi edilmesinde ve bu sorunlarla başa çıkabilmesinde etkili bir sistemdir (8). İnsan hayatı boyunca destek sistemlerine ihtiyaç duyar. Literatüre bakıldığında sosyal desteğin fiziksel ve ruhsal sağlığa olumlu etkisini gösteren birçok çalışma bulunmaktadır (8,9). Sosyal destek doğum sonrası süreçte annenin özgüvenini olumlu yönde etkileyerek çocuğunun bakımını desteklemektedir. Ebeveynlerin aldığı sosyal destek aile

hayatı, çocuk yetiştirilmesi ve bakımı gibi birçok konuyu içermektedir (10).

Anneler, gebelik süresince yaşadığı fiziksel ve ruhsal farklılıklardan sonra doğum yaptıklarında yeni rollerine ve yükümlülüklerine uyum sağlamaya çalışırlar. Postpartum dönemde bu süreçle baş edememesi ve günlük hayatta Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB) belirtilerinin artması anneler için sorun oluşturmaktadır. Obsesif olan anneler, kendilerine vakit ayıramama, uykusuzluk hali, bebeklerine zarar verebileceği düşüncesinden dolayı bebeklerine dokunamama, sık sık el yıkama gibi obsesif kompulsif davranışlar ortaya koydukları için bu durum yaşam standartlarını olumsuz yönde etkilemektedir (11). Postpartum dönemde bazı annelerde beklenmedik ve ani bir şekilde OKB ortaya çıkabilir. Bazı annelerde ise gebelik dönemi ve bebek bakımı süreci OKB'nin şiddetinin artmasına neden olabilir. Doğum öncesinde OKB'si olan gebeler bulaşma obsesyonundan kaygı duyarken, doğum sonrası dönemde OKB'si olan gebeler bebeğine zarar verme kaygısı duyarlar (12). Bu bilgiler ışığında çalışmanın amacı; annelerin sosyal destek algısı ve bebeklerinin bakımı ile ilgili obsesif kompulsif davranışları arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesidir. Diğer amacı ise postpartum dönemdeki annelerde algılanan sosyal desteği ve

bebeklerinin bakımı ile ilgili obsesif kompulsif davranışlarını etkileyen demografik değişkenlerin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Çalışma tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı niteliktedir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Sakarya ilinin bir eğitim ve araştırma hastanesinin Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği'ne başvuran doğum sonrası altı hafta içindeki annelerin tamamı, örneklemini ise araştırma kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 234 anne oluşturdu. Veriler 15 Kasım 2021 – 15 Nisan 2022 tarihleri arasında toplandı. Araştırmada örneklem sayısı G*Power 3.1.9.4 programı kullanılarak hesaplanmıştır. Araştırmanın örneklemini, yapılan güç analizine göre $d=0,02$ etki büyüklüğünde ve $\alpha=0,05$ hata payı ile ve %80 power değeri ile $n=193$ kadının çalışmaya alınması gerektiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda çalışmaya katılmayı kabul eden ve dahil olma kriterlerine uygun olan, vaka kayıpları da göz önüne alındığında 234 anne örneklem grubunu oluşturdu.

Araştırmanın dahil olma kriterleri;

- En az ilkokul mezunu, 19 yaş ve üzeri olan, Türkçeyi iyi konuşup anlayabilen,

araştırmaya katılmaya gönüllü olan, tanı almış nörolojik, psikiyatrik ve kronik hastalığı (Diyabet, kronik böbrek yetmezliği vb.) olmayan, doğum öncesi ve sonrasında anne ve bebeğinde herhangi bir sağlık problemi olmayan, miadında ve sağlıklı bebeğe sahip doğum sonrası ilk altı hafta içindeki anneler dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veriler; Aileyi Tanıtıcı Bilgi Formu, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ), Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile İlgili Obsesif Kompulsif Davranışları Ölçeği kullanılarak toplandı.

Aileyi Tanıtıcı Bilgi Formu:

Araştırmacılar tarafından literatür taraması doğrultusunda hazırlanan aileyi tanıtıcı bilgi formu, sosyo-demografik özellikleri (yaş, eğitim durumu, evlilik süresi, vb.) ve annenin özelliklerini (Toplam gebelik sayısı, yaşayan çocuk sayısı, vb.) içeren toplam 30 sorudan oluşmaktadır.

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ)

Zimet ve arkadaşları tarafından (1988) geliştirilen (24), uyarlaması Eker ve arkadaşları tarafından (2001) yapılan Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği 12 maddedir. Ölçeğin üç alt grubu bulunmaktadır. Ölçekte 1., 2., 5., 10. maddeler özel bir kişinin, 6., 7., 9., 12. maddeler arkadaş ve 3., 4., 8., 11. maddeler

aile desteğini ölçmektedir. Toplam ölçek puanı alt ölçeklerden elde edilen puanların toplanması ile elde edilir. ÇBASDÖ'den alınan en düşük puan 12 iken en yüksek puan ise 84'tür. Elde edilmiş olan puanın yüksek olmasının anlamı algılanan sosyal desteğin fazla olduğunu ifade etmektedir. Eker ve arkadaşlarının (2001) çalışmasından elde edilen sonuçlara göre Cronbach Alpha Güvenirlik Değerleri 0,80 ile 0,95 arasında bulunmuştur. Bu çalışma için Cronbach Alpha Güvenirlik Değeri 0,87 bulunmuştur.

Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile ilgili Obsesif ve Kompulsif Davranışları Ölçeği

Özdemir ve arkadaşları tarafından (2019) postpartum dönemde annelerin bebek bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif davranışları belirlemeye yönelik geliştirilen ölçek tek boyut olup, 9 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert tipi ölçekte her bir madde 1'den 5'e kadar puanlanmaktadır. Puanlama; Beni hiç tanımlamıyor (1), Beni çok az tanımlıyor (2), Beni biraz tanımlıyor (3), Beni genellikle tanımlıyor (4) ve Beni çok tanımlıyor (5) şeklindedir. Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile ilgili Obsesif ve Kompulsif Davranışları Ölçeği toplam puan üzerinden değerlendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 9, en yüksek puan ise 45'tir. Ölçekten alınan toplam

puanın yüksek olması postpartum dönemdeki annelerin bebek bakımları ile ilgili obsesif ve kompulsif davranışlarının fazla olduğunu göstermektedir. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlilik katsayısı 75'tir. Bu çalışma için Cronbach Alpha Güvenirlik Değeri 0,88 bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın etik onayı Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan alındı (25.10.2021: E-71522473-050.01.04-74697-479). Çalışmanın yapıldığı hastaneden ve ölçek sahiplerinden izin alındı. Annelere araştırmanın amacı açıklanarak, araştırmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı ve istediklerinde araştırmadan çekilebilecekleri konusunda bilgi verilip yazılı ve sözlü onamları alındı. Veri toplama formunun doldurulması yaklaşık 15 dakika sürdü.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25,0 ve AMOS (Analysis of Moment Structures) 23,0 programı kullanılarak analiz edildi. Kategorik değişkenler için frekans dağılımı, sayısal değişkenler için tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma, minimum, maksimum) verildi. Ölçeklerin güvenilirliğini test etmek amacıyla

“Güvenilirlik Analizi” ve Amos programı kullanılarak yapı geçerliliği test etmek için “Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)” yapılmıştır. Kurulan model doğrultusunda yol analizleri yapıldı.

BULGULAR

Araştırmaya katılan annelerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 1’de verildi. Annelerin %39,3’ünün 24-29 yaş aralığında, %33,3’ünün lise mezunu olduğu, %81,6’sının ise çalışmadığı, %85,6’sının sosyal güvencesinin olduğu ve %69,7’sinin gelirinin gidere eşit-orta olduğu bulundu (Tablo1). ÇBASDÖ ile annelerin evlilik

yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, sosyal güvencesi olma durumu ve ekonomik durum arasında anlamlı derecede ilişki olduğu saptandı. Ön lisans, üniversite mezunu ve üstü olan, çalışan, sosyal güvencesi olan ve ekonomik durumu iyi ve orta olan annelerin çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği puanlarının anlamlı derecede fazla olduğu belirlendi ($p<0,05$). Ortaokul mezunu olan, çalışmayan, ekonomik durumu iyi ve orta olan annelerin postpartum dönemde annelerin bebek bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif davranışları ölçeği puanlarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı (Tablo 1) .

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Annelerin Sosyo-demografik Özelliklerine Göre ÇBASDÖ ve Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile İlgili Obsesif ve Kompulsif Davranışları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması (n=234)

		ÇBASDÖ		Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile İlgili Obsesif ve Kompulsif Davranışları Ölçeği		
Değişkenler		n(%)	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
Yaş ($\bar{X}\pm SS$, 28,59 \pm 5,33)	23 yaş ve altı	40(17,1)	65,30 \pm	15,43	30,00	8,34
	24-29	92(39,3)	69,05	13,95	28,01	8,73
	30-35	79(33,8)	68,47	12,96	29,33	9,16
	36 yaş ve üstü	23(9,8)	71,26	10,16	30,22	7,03
Test değeri /p			F=1,108*** p=0,347		F=0,766*** P= 0,514	
Evlenme yaşı ($\bar{X}\pm SS$, 22,07 \pm 4,17)	18 yaş ve altı (1)	44(18,8)	59,73	17,51	31,41	8,63
	19-23 (2)	111(47,4)	69,68	11,55	28,57	8,58
	24 yaş ve üstü (3)	79(33,8)	71,53	11,81	28,30	8,65

Test değeri /p			F=12,721*** P=0,000* 2>1, 3>1		F=2,120*** P=0,122	
Eğitim durumu	İlkokul (1)	42(17,9)	64,10	14,95	30,02	8,59
	Ortaokul (2)	59(25,2)	62,10	14,85	32,02	9,06
	Lise (3)	78(33,3)	70,79	11,08	27,45	7,97
	Ön lisans (4)	24(10,3)	73,83	12,06	27,38	9,09
	Üniversite ve üstü (5)	31(13,2)	76,23	8,31	27,13	8,03
Test değeri /p			F=9,600*** P=0,000* 4>1, 4>2, 5>1, 5>2		F=3,264*** P=0,013* 2>3	
Çalışma durumu	Evet	43(18,4)	72,09	11,01	26,65	8,12
	Hayır	191(81,6)	67,61	13,99	29,54	8,70
Test değeri /p			t=1,969** p=0,050*		F=-1,994** P=0,047*	
Eşinin yaşı ($\bar{X} \pm SS$, 32,39±6,17)	25 yaş ve altı	30(12,8)	64,50	15,16	28,33	8,96
	26-30	69(29,5)	69,30	14,60	29,01	8,44
	31-35	62(26,5)	69,02	12,60	27,82	8,41
	36 yaş ve üstü	73(31,2)	68,73	12,69	30,30	8,92
Test değeri /p			F=0,982*** P=0,402		F=0,992*** P=0,397	
Eşinin eğitim durumu	İlkokul (1)	47(20,1)	63,13	15,42	31,81	8,19
	Ortaokul (2)	56(23,9)	64,38	14,46	31,04	8,63
	Lise (3)	86(36,8)	70,79	11,74	27,41	8,77
	Ön lisans (4)	11(4,7)	72,45	11,48	29,91	7,94
	Üniversite ve üstü (5)	34(14,5)	75,18	9,64	25,59	7,52
Test değeri /p			F=6,606*** p=0,000* 5>1, 5>2		F=4,328*** P=0,002* 1>5, 2>5, 2>3	
Eşinin çalışma durumu	Evet	219(93,6)	68,42	13,86	29,10	8,69
	Hayır	15(6,4)	68,53	8,83	27,80	8,28
Test değeri /p			t=-0,030** p=0,976		F=0,560** P=0,576	
Sosyal güvence durumu	Var	201(85,6)	69,22	12,96	28,92	8,58
	Yok	33(14,1)	63,64	16,30	29,61	9,22
Test değeri /p			t=2,206** p=0,028*		F=-0,424** P=0,672	
Ekonomik durum	Gelir giderden fazla-iyi (1)	55(23,5)	71,36	12,38	28,98	8,48
	Gelir gidere eşit-orta (2)	163(69,7)	68,94	12,49	29,37	8,62
	Gelir giderden az-kötü (3)	16(6,8)	53,13	18,56	25,44	9,26
Test değeri /p			F=12,720*** P=0,000* 1>3, 2>3		F=1,515*** P=0,222	

Annelerin %36,8'inin iki gebeliği ve %41,9'unun iki yaşayan çocuğu olduğu belirlendi. Annelerin %78,6'sının gebelikten sonra %93,6'sının doğum ile ilgili, %73,1'inin doğumdan sonra sorun yaşamadığı görüldü. Annelerin bebek bakımı ile ilgili destek alma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde, %27,4'ünün evet, %72,6'sının hayır cevabını verdiği görülmektedir (Tablo 2). Tablo 2 'de gösterildiği gibi toplam gebelik sayısı ve yaşayan çocuk sayısı bir olan,

kürtaj olmayan, gebelikte sorun yaşayan, doğum sonrasında bebekle ilgili sorun yaşayan ve daha önce bebek bakmayan annelerin ÇBASDÖ puanlarının, diğer gruplardaki annelere göre daha fazladır ($p<0,05$). Gebelikte sorun yaşamayan annelerin postpartum dönemde annelerin bebek bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif davranışları ölçeği puanlarının, yaşayan annelere göre daha fazla olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Annelerin Doğumları ile İlgili Özelliklerine Göre ÇBASDÖ ve Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile İlgili Obsesif ve Kompulsif Davranışları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması (n=234)

			ÇBASDÖ		Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile İlgili Obsesif ve Kompulsif Davranışları Ölçeği	
Değişkenler		n(%)	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
Toplam gebelik sayısı	Bir (1)	61(26,1)	73,13	11,22	30,02	8,72
	İki (2)	86(36,8)	67,58	13,81	27,64	7,86
	Üç (3)	42(17,9)	69,38	13,62	29,10	9,62
	Dört ve üzeri (4)	45(19,2)	62,80	14,09	30,20	8,97
Test değeri /p			F=5,494*** P=0,001* 1>4		F=1,284*** P=0,281	
Yaşayan çocuk sayısı	Bir (1)	67(28,6)	73,31	10,68	30,25	8,77
	İki (2)	98(41,9)	66,76	14,57	27,46	8,08
	Üç (3)	43(18,4)	66,51	14,13	28,79	9,09
	Dört ve üzeri (4)	26(11,1)	65,35	12,96	32,04	8,91
Test değeri /p			F=4,291*** P=0,006*		F=2,637*** P=0,051	

				1>2			
Düşük yapma durumu	Evet	42(17,9)	65,64	13,86	30,57	8,87	
	Hayır	192(82,1)	69,04	13,48	28,67	8,59	
Test değeri /p			F=-1,473** P=0,142		F=1,291** P=0,198		
Düşük sayısı	Bir (1)	34(81,0)					
	İki (2)	6(14,2)					
	Üç (3)	2(4,8)					
Kürtaj olma durumu	Evet	33(14,1)	63,33	15,68	29,61	7,76	
	Hayır	201(85,9)	69,27	13,06	28,92	8,80	
Test değeri /p			F=-2,349** P=0,020*		F=0,424** P=0,672		
Kürtaj sayısı	Bir (1)	25(75,8)					
	İki (2)	8(24,2)					
Ölü doğum yapma durumu	Evet	7(3,0)	62,71	22,85	29,43	12,53	
	Hayır	227(97,0)	68,61	13,24	29,00	8,54	
Test değeri /p			F=-1,131** P=0,259		F=0,129** P=0,898		
Ölü doğum sayısı	Bir (1)	7(100,0)					
Gebeliğin planlı olma durumu	Evet	161(68,8)	69,44	13,06	28,98	8,87	
	Hayır	73(31,2)	66,21	14,51	29,10	8,21	
Test değeri /p			F=1,695** P=0,091		F=-0,099** P=0,921		
Doğum şekli	Normal	88(37,6)	66,35	15,13	29,93	8,70	
	Sezaryen	146(62,4)	69,68	12,44	28,46	8,61	
Test değeri /p			F=-1,827** P=0,069		F=1,263** P=0,208		
Bebeğin cinsiyeti	Kız	104(44,4)	66,44	12,78	28,48	8,81	
	Erkek	130(55,6)	70,02	14,04	29,44	8,53	
Test değeri /p			F=-2,017** P=0,045*		F=-0,841** P=0,401		
İstenilen cinsiyet	Evet	214(91,5)	68,27	13,48	29,07	8,67	
	Hayır	20(8,5)	70,20	14,88	28,35	8,62	
Test değeri /p			F=-0,608** P=0,544		F=0,358** P=0,721		
Gebe kalma şekli	Kendiliğinden	225(96,2)	68,26	13,63	28,92	8,68	
	Diğer	9(3,8)	72,67	12,23	31,33	8,11	
Test değeri /p			F=-0,954** P=0,341		F=-0,820** P=0,413		
	Evet	50(21,4)	71,86	9,95	26,84	8,84	

Gebelikte sorun yaşama durumu	Hayır	184(78,6)	67,50	14,29	29,60	8,53
Test değeri /p			F=2,026** P=0,044*		F=-2,016** P=0,045*	
Doğum ile ilgili sorun yaşama durumu	Evet	15(6,4)	69,27	13,56	28,13	10,02
	Hayır	219(93,6)	68,37	13,61	29,07	8,57
Test değeri /p			F=0,246** P=0,806		F=-0,406** P=0,685	
Doğum sonunda sorun yaşama durumu	Evet	15(6,4)	70,00	12,40	29,80	10,22
	Hayır	219(93,6)	68,32	13,68	28,96	8,56
Test değeri /p			F=0,461** P=0,645		F=0,364** P=0,717	
Doğum sonrasında bebekle ilgili sorun yaşama durumu	Evet	63(26,9)	71,46	11,02	27,78	8,94
	Hayır	171(73,1)	67,32	14,28	29,47	8,53
Test değeri /p			F=2,085** P=0,038*		F=-1,328** P=0,186	
Bebeğin beslenme şekli	Anne sütü	225(96,2)	68,18	13,64	28,87	8,59
	Formül mama	9(3,8)	74,78	10,86	32,67	10,00
Test değeri /p			F=-1,433** P=0,153		F=-1,294** P=0,197	
Bebeği ilk besleme zamanı	Doğduğunda	223(95,3)	68,24	13,44	29,07	8,62
	Diğer	11(4,7)	72,36	16,45	27,91	9,73
Test değeri /p			F=-0,983** P=0,326		F=0,433** P=0,666	
Daha önce bebek bakma durumu	Evet	178(76,1)	66,92	13,74	28,60	8,74
	Hayır	56(23,9)	73,25	11,96	30,34	8,31
Test değeri /p			F=-3,099** P=0,002*		F=-1,318** P=0,189	
Bebek bakımı ile ilgili destek varlığı	Evet	64(27,4)	70,03	12,24	28,31	8,12
	Hayır	170(72,6)	67,83	14,04	29,28	8,85
Test değeri /p			F=1,106** P=0,270		F=-0,759** P=0,449	

Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği ve boyutlarının postpartum dönemde annelerin bebek bakımı ile ilgili obsesif ve

kompulsif davranışları ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Araştırmada Kullanılan Ölçklere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler ve Değişkenler Arasındaki İlişki (n=234)

		1	2	3	4	5
1- Aile Boyutu	r	1,000	0,284	0,369	0,629	0,106
	p	-	0,000*	0,000*	0,000*	0,105
2- Özel Bir İnsan Boyutu	r		1,000	0,504	0,812	-0,070
	p		-	0,000*	0,000*	0,287
3- Arkadaş Boyutu	r			1,000	0,843	-0,127
	p			-	0,000*	0,052
4- Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği	r				1,000	-0,068
	p				-	0,303
5- Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile ilgili Obsesif ve Kompulsif Davranışları Ölçeği	r					1,000
	p					-
Ortalama		26,08	20,76	21,65	68,43	29,01
Standart sapma		4,03	6,70	6,47	13,58	8,65
Minimum		4,00	4,00	4,00	18,00	9,00
Maksimum		28,00	28,00	28,00	84,00	45,00

*p<0,05

Araştırma modeline ilişkin sonuçlar Tablo 4'te verildi. Çok boyutlu algılanan sosyal desteğinin postpartum dönemde annelerin bebek bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif

davranışları üzerindeki etkisi incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmektedir ($\beta=-0,125$, $p>0,05$).

Tablo 4. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Desteğin Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile İlgili Obsesif ve Kompulsif Davranışları Üzerindeki Etkisi Modeline İlişkin Sonuçlar (n=234)

Etki	Tahmin	Standart Hata	t	p	Sonuç
Çok boyutlu algılanan sosyal destek → Obsesif ve kompulsif davranışlar	-0,125	0,134	-1,504	0,133	Kabul değil

Uyum Değerleri: CMIN/DF: 2,223, RMSEA: 0,072, GFI: 0,857, AGFI: 0,822, CFI: 0,911, TLI: 0,898, IFI: 0,911, SRMR: 0,068

***p<0,05

TARTIŞMA

Bu çalışmada, annelerin sosyal destek algısı ve bebeklerinin bakımı ile ilgili obsesif kompulsif davranışları arasındaki ilişki yapısal eşitlik modeli ile incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bilgiler mevcut literatüre göre tartışılmıştır.

Postpartum dönemdeki annelerde algılanan sosyal destek ve bebeklerinin bakımı ile ilgili obsesif kompulsif davranışlarını etkileyen sosyo demografik değişkenlerin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, lisans ve lisansüstü eğitime sahip annelerin ve ekonomik durumu iyi olan annelerin sosyal destek puanlarının daha fazla olduğu görülmüştür (Tablo 1). Hung (2005)'un yaptığı bir çalışmada annelerin gelir durumları ve eğitim seviyelerinin artmasıyla sosyal desteğin de arttığı bulunmuştur (13). Arıkan ve Kahrıman (2002)'ın yaptığı çalışmada ise annelerin eğitim seviyelerinin artması ile aileden algılanan sosyal desteğin de arttığı görülmüştür. Bu durum araştırmacılar tarafından eğitim seviyesinin artmasıyla annelerde farkındalığın geliştiği şeklinde yorumlanmıştır (14).

Araştırmamızda evlenme yaşı 19-23 yaş ve 24 yaş ve üstü olan annelerin arkadaş boyutu puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sevimli Güler ve Çınar (2022)'ın yaptığı çalışmada 27 yaş ve altında olan annelerin, 35 yaş ve üzerinde

olan annelere göre arkadaş boyutu puanları daha düşük bulunmuştur (7). İki çalışma sonuçlarına göre benzerlik görülemediği Araştırmaya katılan eğitim durumu ortaokul olan annelerin postpartum dönemde bebek bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif davranışları puanı eğitim durumu lise olan annelere göre daha yüksek bulunmuştur. Bir çalışmada OKB tanısı almış veya almamış postpartum dönemdeki anneler karşılaştırıldığında eğitim seviyesi, medeni durumu ve yaş ile ilgili anlamlı bir farklılık görülmemiştir (15). Anlamlı bir farklılığın ortaya konabilmesi için daha fazla çalışmalara ihtiyaç vardır.

Araştırmamızda ekonomik durumu iyi ve orta olan annelerin postpartum dönemde bebek bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif davranışları ekonomik durumu kötü olduğunu bildiren annelere göre daha fazla olduğu bulundu. TNSA 2018 verilerine göre; refah seviyesi yüksek olan ailelerde annelerin bebeklerinde, doğumdan sonraki ilk iki gün içerisinde bakım alma ihtimali daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Bebeklerin doğum sonrası bakım alması ailenin refah seviyesi azaldıkça düştüğü görülmüştür (16).

Gebelikte sorun yaşamayan kadınların, gebelikte sorun yaşayan kadınlara göre daha fazla postpartum dönemde bebek bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif davranış sergilediği bulunmuştur. Yapılan bir çalışmada gebelikte OKB görülme

sıklığı %1-3 olarak saptanmıştır (17). Toplumda kadınlardaki OKB'nin görülme sıklığı %0,1-1,5 olduğu düşünüldüğünde gebelikte OKB oluşma riskinin olduğu söylenebilir (18,19,20). Gebelik döneminde OKB'nin araştırıldığı bir çalışmada riskin 1,45 kat arttığı saptanmıştır (21). OKB tanısı alan gebe kadınlar ile almayan gebeler arasında canlı doğum sayısı, düşük öyküsü, gebelik komplikasyonları, sosyodemografik özellikler ve gebelik sebebiyle meydana gelen komplikasyonlarda farklılık görülmediği, OKB tanısı almış olan gebelerde ise aile öyküsünün daha çok görüldüğü saptanmıştır (22).

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puan ortalaması 68,43 bulunmuştur. Alan (2011)'ın doğum sonrası dönemde sosyal desteğin anne bebek bağlılığına etkisini incelediği yüksek lisans tezinde puan ortalaması 54,80 saptanmıştır (23). Gıynaş (2017)'ın postnatal dönemde annelerin sosyal destek algılarını incelediği çalışmasında ÇBASDÖ puan ortalaması 73,35 bulunmuştur (25). Büyükkoca (2001) postpartum dönemdeki 300 anne ile yaptığı çalışmasında; ÇBASDÖ puan ortalamasını 61,40 saptamıştır (26). Yılmaz Bingöl ve Tel (2007) 'Postpartum Dönemdeki Kadınlarda Algılanan Sosyal Destek Ve Depresyon Düzeyleri İle Etkileyen Faktörler' adlı çalışmasında ise; ÇBASDÖ puan ortalamasını 65,39 bulunmuştur (27).

Yapılan çalışmalar ile araştırmamız benzerlik göstermektedir.

Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile İlgili Obsesif ve Kompulsif Davranışları Ölçeği puan ortalaması ise 29,01 bulunmuştur. Literatüre yeni kazandırılan obsesif ve kompulsif ölçeği ile ilgili çalışmalar bulunmamaktadır.

Araştırmamızda Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ile Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile İlgili Obsesif ve Kompulsif Davranışları Ölçeği arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Bizim çalışmamıza benzer şekilde Yakut (2018)'un yaptığı çalışmada annelerde algılanan sosyal destek puanları ile anksiyete ve depresif bulguları ile obsesif ve kompulsif şiddet seviyesinin, postpartum dönemde obsesif ve kompulsif bulguları seyrini etkilemediği bildirilmiştir (17). Çalışmamızın bulgularına göre algılanan sosyal desteğin, postpartum dönemde annelerin bebek bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif davranışlarını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda literatürde çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak bu çalışmada bu iki ölçek arasındaki ilişki yapısal eşitlik modeli ile incelenmiş ve ilişki bulunamamıştır. Bu durum postpartum dönemdeki bebek bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif davranışların çözümünde eş, aile, arkadaş desteğinin yeterli olmayacağını ve bu durumun konunun uzmanlarından alınacak

profesyonel destek ile çözülebileceğini düşündürmüştür. Bu açıdan elde edilen sonuç çok önemli bir sonuçtur. Annelerin zaman kaybetmeden profesyonel desteğe yönlendirilmesinin gerekliliğini de göstermiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar; algılanan sosyal desteğin, postpartum dönemde annelerin bebek bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif davranışların çözümünde bu alanda uzman kişilerden alınacak profesyonel destek ile çözülebileceğini düşündürmüştür. Anneler postpartum dönemde bebeklerinin bakımı ile ilgili obsesif ve kompulsif davranışları için zaman kaybetmeden profesyonel desteğe yönlendirilmelidir. “Annelerin Postpartum Dönemde Annelerin Bebek Bakımı ile İlgili Obsesif ve Kompulsif Davranışları Ölçeği” literatüre yeni kazandırılmış bir ölçektir bu nedenle alanda birebir bu konu ile ilgili çalışmalar bulunmamaktadır. Bu ölçek kullanılarak yapılacak yeni çalışmalara gereksinim vardır. Çalışmamızda dışlanma kriterlerimizde tanıli psikiyatrik hastalığı olanlar dışlanmıştır. Ancak tanı almamış postpartum OKB’li anneler de dahil edilmiş olabilir bu durum çalışmamızın sınırlılıklarındandır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda bu durumu dışlayan

ya da bu OKB tanıli annelerle benzer çalışmalar yapılmasını önermekteyiz.

Etik Onay: Bu çalışma Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından (Tarih: 25/10/2021 Karar no: E-71522473-050.01.04-74697-479) onaylandı.

Çalışmanın yapıldığı hastaneden ve ölçek sahiplerinden izin alındı. Annelere araştırmanın amacı açıklanarak, araştırmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı ve istediklerinde araştırmadan çekilebilecekleri konusunda bilgi verilip yazılı ve sözlü onamları alındı.

Yazar Katkıları: *Fikir/Kavram:* FK,NÇ; *Tasarım:* FK; *Danışmanlık:* NÇ; *Veri Toplanması ve/veya İşlemesi:* FK; *Analiz ve/veya Yorum:* FK,NÇ; *Kaynak Tarama:* FK; *Makalenin Yazımı:* FK; *Eleştirel İnceleme:* NÇ

Çıkar çatışması: Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

Finansal Destek: Bu çalışma herhangi bir kurum ya da kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

Diğer Bilgi: Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Telif Hakkı Bildirimi: Dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkı yazarlarına aittir ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayınlanmaktadır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.

KAYNAKLAR

1. Mercer RT. Becoming a Mother Versus Maternal Role Attainment. *Journal of Nursing Scholarship*. 2004;36;3 p 226-232.
2. Menekşe D, Çınar N. Anne Bebek Bağlanması. İçinde Anne ve Çocuk Sağlığı İlk 1000 Gün. Çınar N, Şahin S (edt). 1. Baskı, Akademisyen Kitabevi; 2020. s. 425-451, ISBN:978-625-7275-60-6.
3. Javadifar, N., Majlesi, F., Nikbakht, A., Nedjat, S., & Montazeri, A. Journey to motherhood in the first year after child birth. *Journal of family & reproductive health*, 2016;10(3), 146.
4. Erbay E, Topal S, Tiryaki Ö, Çınar N. Annelik Deneyimi ile Çocuk Sevme Düzeyi Arasındaki İlişki ve Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 34(3), 2018;34-44.
5. Hıra, S. Adölesan annelerin bebek bakımı hakkındaki özgüvenleri ile annelik memnuniyeti arasındaki ilişkinin ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. SAÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2019.
6. Sevimli Güler, D. & Çınar, N. The Relationship Between the Social Support Perceived by the Mothers and Their Motherhood Experience . *Clinical and Experimental Health Sciences*, 2022;12 (1) ,1-10.
7. Çınar, N., Yalnızoğlu Çaka, S., Topal, S., & Uslu Yuvacı, H. Relationship between prenatal and maternal attachment: a longitudinal study from Turkey. *Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 2022;42(2), 220-227.
8. Yıldırım, İ. Algılanan sosyal destek ölçeğinin geliştirilmesi, güvenilirliği ve geçerliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1997;13(13).
9. Meyers LS, Gamst G, Guarinon AJ. *Applied multivariate research: design and interpretation*. SAGE Publications, USA, 2005.
10. Tarkka MT, Paunonen M, Laippala P. First-time mothers and child care when the child is 8 months old, *Journal of Advanced Nursing*, 2000;31(1):20-26.
11. Challacombe, F. L., Salkovskis, P. M., Woolgar, M., Wilkinson, E. L., Read, J., & Acheson, R. A pilot randomized controlled trial of time-intensive cognitive-behaviour therapy for postpartum obsessive-compulsive disorder: effects on maternal symptoms, mother-infant interactions and attachment. *Psychological Medicine*, 2017;47(8), 1478-1488.
12. Özdemir, K., Menekşe, D., & Çınar, N. Development of obsessive and compulsive behaviors scale of mothers in postpartum period regarding baby

- care: validity and reliability. *Perspect Psychiatr Care*, 2020;56, 379-385.
13. Hung, C. H. Women's postpartum stress, social support, and health status. *Western Journal of Nursing Research*, 2005;27(2), 148-159.
 14. Arıkan D, Kahriman İ. Yenidoğan Bebeği Olan Primipar Annelerin Ailelerinden Algıladıkları Desteğin Sorun Çözme Becerilerine Etkisi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2002;5(1).
 15. Zambaldi, C. F., Cantilino, A., Montenegro, A. C., Paes, J. A., de Albuquerque, T. L. C., & Sougey, E. B. Postpartum obsessive-compulsive disorder: prevalence and clinical characteristics. *Comprehensive psychiatry*, 2009;50(6), 503-509.
 16. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Ankara,2018.http://www.sck.gov.tr/wpcontent/uploads/2020/08/TNSA2018_ana_Rapor.pdf (Erişim Tarihi: 31/05/2022).
 17. Yakut E. Postpartum Dönemde Obsesif Kompulsif Bozukluk Seyrinin Demografik ve Klinik Özellikler ile İlişkisi. Uzmanlık Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Konya,2018.
 18. Karno M, Golding JM, Sorenson SB, Burnam MA. The epidemiology of Obsessive Compulsive Disorder in five US communities. *Arch Gen Psych*, 1988;45(12):1094-9.
 19. Bijl RV, Ravelli A, van Zessen G. Prevalence of psychiatric disorder in the general population: results of the Netherlands Mental Health Survey and Incidence Study (NEMESIS). *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*, 1998;33: 587-95.
 20. Vicente B, Kohn R, Rioseco P, Saldivia S, Baker C, Torres S. Population prevalence of psychiatric disorders in Chile: 6-month and 1-month rates. *Br J Psychiatry*, 2004;84: 299-305.
 21. Russell, E. J., Fawcett, J. M., & Mazmanian, D. Risk of obsessive-compulsive disorder in pregnant and postpartum women: a meta-analysis. *Journal of Clinical Psychiatry*, 2013;74:377-85.
 22. Uğuz F, Gezginc K, Zeytinci IE, Karataylı S, Aşkın R, Guler O. Obsessive compulsive disorder in pregnant women during the third trimester of pregnancy. *Comprehensive Psychiatry*, 2007;48: 441-445.
 23. Alan, H. Doğum Sonrası Dönemde Sosyal Desteğin Anne Bebek Bağlılığına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2011, 41.

24. Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of personality assessment*, 52(1), 30-41.
25. Gıynaş T. Postnatal Dönemde Annelerin Sosyal Destek Algılarının Emzirme Öz Yeterlilik Algısına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2017, 63.
26. Büyükkoca M. Algılanan Sosyal Destek ile Postpartum Depresyon Arasındaki İlişki. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir, 2001.
27. Yılmaz Bingöl T., Tel H. Postpartum Dönemdeki Kadınlarda Algılanan Sosyal Destek Ve Depresyon Düzeyleri İle Etkileyen Faktörler. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2007;10: 3